

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR BANKO *LUMINOR BANK AS* GINČO NAGRINĖJIMO**

2026-03-20 Nr. 429-82
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) atstovaujančio advokato Y. Y. (toliau – atstovas) prašymą išnagrinėti tarp pareiškėjo ir banko *Luminor Bank AS*, Lietuvoje veikiančio per įsteigtą skyrių, (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir bankas yra sudarę mokėjimo paslaugų teikimo sutartis (toliau – Sutartys), kurių pagrindu pareiškėjui buvo atidaryta banko sąskaita Nr. [duomenys neskelbiami] (toliau – Sąskaita) ir teikiamos kitos mokėjimo paslaugos.

2025 m. liepos 31 d. – rugpjūčio 28 d. iš Sąskaitos į tris skirtingas mokėjimo sąskaitas kitose finansų įstaigose buvo įvykdyta septyniolika mokėjimų, kurių bendra suma 108 190 Eur (toliau – Ginčijami mokėjimai), iš kurių: vienas 250 Eur mokėjimas į mokėjimo sąskaitą Ispanijoje registruotoje finansų įstaigoje *Easy Payment and Finance EP, SA*, penkiolika bendros 103 940 Eur sumos mokėjimų į mokėjimo sąskaitą Maltoje registruotoje finansų įstaigoje *OpenPayd Financial Services Malta Ltd¹* ir vienas 4 000 Eur mokėjimas į mokėjimo sąskaitą Lietuvoje registruotoje finansų įstaigoje *Revolut Bank UAB*.

2025 m. rugpjūčio 28 d., t. y. praėjus kuriam laikui nuo paskutinio Ginčijamo mokėjimo įvykdymo, pareiškėjas susisiekė su banku ir pranešė, kad tapo investicinio sukčiavimo auka.

Pareiškėjas (pats, o vėliau per atstovą) pareikalavo banko grąžinti ir (ar) atlyginti pareiškėjui 2025 m. liepos 31 d. – rugpjūčio 28 d. į kriptovaliutų biržą www.cryptocom.com pervestas lėšas.

Nustatęs, kad pareiškėjo reikalavimas yra susijęs su Ginčijamais mokėjimais, t. y. kad pareiškėjas reikalauja būtent šių mokėjimų sumų grąžinimo, bankas atsisakė tenkinti pareiškėjo reikalavimą.

Nesutikdamas su banko sprendimu, pareiškėjas per atstovą kreipėsi į Lietuvos banką ir reikalavo Ginčijamų mokėjimų sumų grąžinimo (atlyginimo). Atstovas nurodė, kad pareiškėjas, paspaudęs per „Google“ rastą nuorodą į fiktyvų naujienų portalo „Delfi“ straipsnį, parašytą neva Lietuvoje gerai žinomo žurnalisto, apie neva sėkmingas Lietuvoje žinomo veikėjo investicijas, 2025 m. liepos 31 d. užsiregistravo investavimo platformoje „AFEX Global Holdings“ (toliau – Platforma), o vėliau šios Platformos atstovų nurodymu kūrė paskyras įvairiose kitose platformose, savo kompiuteryje įsidiegė nuotolinio valdymo programą, atliko įvairius lėšų pervedimus, su kriptovaliutomis susijusius sandorius ir kitus veiksmus, siekdamas investuoti ir gauti iš to pelno. Apie galimą Platformos ar jos atstovų vykdomą sukčiavimą pareiškėjas teigė sužinojęs tik vėliau, kai 2025 m. rugpjūčio 28 d. pabandė iš dukters pasiskolinti trūkstančių lėšų tariamoms investicijoms tęsti ar jas atsiimti, ir dukters buvo įspėtas, kad galimai bendrauja su sukčiais. Atstovo vertinimu, santykiuose su pareiškėju bankas neužtikrino tinkamo Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (toliau – PPTFPĮ) ir (ar) kituose teisės aktuose jam nustatytų pareigų, susijusių su dalykinių santykių ir (ar) kliento atliekamų mokėjimo operacijų stebėseną, vykdymo, nepagrįstai nestabdė ir (ar) neatšaukė Ginčijamų mokėjimų vykdymo.

Atsiliepime bankas nurodė, kad nesutinka su pareiškėjo reikalavimu. Bankas teigė, kad Ginčijamų mokėjimų inicijavimas ir autorizavimas atitiko šalių iš anksto sutartas sąlygas,

¹ Atliktų mokėjimų sumos: 8 250 Eur, 9 995 Eur, 3 400 Eur, 6 500 Eur, 9 995 Eur, 9 900 Eur, 4 500 Eur, 7 400 Eur, 9 000 Eur, 7 000 Eur, 6 500 Eur, 9 900 Eur, 1 200 Eur, 2 400 Eur ir 8 000 Eur.

objektyvių aplinkybių, kurios leistų bankui laikyti šiuos mokėjimus įtartinais, rizikingais ar susijusiais su sukčiavimu, tuo metu nebuvo, todėl teisėto pagrindo atsisakyti juos vykdyti bankas neturėjo, juos tinkamai įvykdė ir pareigos tenkinti pareiškėjo reikalavimą neturi.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas vartojimo ginčą, Lietuvos bankas neatlieka Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42¹ straipsnyje reglamentuotų patikrinimų faktinėms aplinkybėms dėl Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų laikymosi ir (arba) vartotojo įtariamo galimo šių reikalavimų pažeidimo nustatyti ir įvertinti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Šalių ginčas kilo dėl banko atsisakymo grąžinti (atlyginti) pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas (108 190 Eur) pagrįstumo.

Ginčo šalis sieja sutartiniai mokėjimo paslaugų teikimo santykiai. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Tarp šalių nėra ginčo dėl Ginčijamų mokėjimų autorizavimo, todėl šių mokėjimų autorizavimo aplinkybės toliau sprendime nebus plačiau analizuojamos, laikant Ginčijamus mokėjimus autorizuotais.

Siekiant išspręsti šalių ginčą ir pasisakyti dėl pareiškėjo reikalavimo bankui pagrįstumo, Lietuvos banko vertinimu, būtina nustatyti, ar bankas turėjo (turi) pareigą grąžinti ar atlyginti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas.

Vien aplinkybė, kad pareiškėjas dėl nuo jo paties priklausiusių aplinkybių pasiklioė iš trečiųjų asmenų gautais pasiūlymais bei kita informacija ir, atlikęs Ginčijamus mokėjimus ir (ar) kitus sandorius, vėliau suprato ir (arba) sužinojo tapęs sukčiavimo auka, savaime nereiškia, kad bankas privalo grąžinti ar kitaip atlyginti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas.

Vertinant, ar bankui, kaip pareiškėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, kilo pareiga grąžinti (atlyginti) Ginčijamų mokėjimų sumas, svarbu pažymėti, kad, vadovaujantis Mokėjimų įstatymu, pareiškėjo tiesiogiai inicijuotų ir autorizuotų Ginčijamų mokėjimų atveju bankas neturi imperatyvios pareigos grąžinti (atlyginti) pareiškėjui šių mokėjimų sumų, nebent būtų nustatyta, kad bankas dėl nuo jo priklausiusių aplinkybių nepagrįstai ir (arba) netinkamai įvykdė šiuos mokėjimus arba jų neįvykdė.

Pagal Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį, kai įvykdytos visos mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo mokėjimo paslaugų teikimo sutartyje nustatytos sąlygos, mokėtojo sąskaitą tvarkantis mokėjimo paslaugų teikėjas (nagrinėjamu atveju bankas) negali atsisakyti įvykdyti mokėjimo nurodymo, išskyrus atvejus, kai tai draudžia kiti teisės aktai.

Iš bylos duomenų matyti, kad mokėjimo nurodymai vykdyti Ginčijamus mokėjimus atitiko šalių iš anksto sutartas sąlygas. Šiais nurodymais pareiškėjas pavedė bankui nurašyti iš Sąskaitos Ginčijamų mokėjimų sumas ir pervesti jas į pareiškėjo nurodytas mokėjimo sąskaitas kitose finansų įstaigose.

Atkreiptinas dėmesys, kad mokėjimo nurodymuose, kuriais pavedė bankui įvykdyti Ginčijamus mokėjimus į mokėjimo sąskaitas finansų įstaigose *OpenPayd Financial Services Malta Ltd* ir *Revolut Bank UAB*, pareiškėjas nurodė, kad šios mokėjimo sąskaitos priklauso jam pačiam.

Imperatyvaus draudimo atlikti Ginčijamus mokėjimus, įskaitant į pareiškėjo bankui nurodytas mokėjimo sąskaitas, nei šalių sudarytos Sutartys, nei teisės aktai nenustatė ir nenustato.

Objektyvių duomenų, kad bankas, gavęs mokėjimo nurodymus vykdyti Ginčijamus mokėjimus, turėjo ir (ar) galėjo suprasti, kad šie mokėjimai yra kažkaip susiję su pareiškėjo ir Platformos santykiais, pareiškėjo siekiu per Platformą investuoti ir (ar) kad Platforma arba jos atstovai pareiškėjo atžvilgiu atlieka kokius nors sukčiavimo veiksmus, atstovas Lietuvos bankui

nepateikė. Remiantis bylos duomenimis, apie pirmiau nurodytas aplinkybes bankui tapo žinoma tik po to, kai Ginčijami mokėjimai buvo įvykdyti, t. y. kai pareiškėjas ir (ar) jo interesus atstovaujantys asmenys apie jas pranešė bankui.

Iš bylos duomenų taip pat matyti, kad pareiškėjas kryptingai siekė Ginčijamų mokėjimų įvykdymo, t. y. prieš atlikdamas šiuos mokėjimus kreipdavosi į banką su prašymais padidinti jam taikomus dienos ir mėnesio mokėjimo operacijų iš Sąskaitos limitus (toliau – limitai) ir papildomai susisiekdavo su banku telefonu, kad šie limitai būtų padidinti kuo greičiau.

Limitų didinimo metu bankas ne kartą teiravosi pareiškėjo, ar jis nėra sulaukęs kokių nors trečiųjų asmenų pasiūlymų investuoti, įskaitant įsigyti kriptovaliutų, grasinimų, kitokios prievartos ar pan., ir įspėjo apie galimas sukčiavimo rizikas, tačiau pareiškėjas savo santykių su Platforma neatskleidė, nurodė suprantantis sukčiavimo rizikas ir teigė, kad limitus didina ir mokėjimo operacijas iš Sąskaitos (atitinkamus Ginčijamus mokėjimus) atliks kitais tikslais. Prašydamas padidinti limitus pirmą kartą pareiškėjas nurodė, kad nori persivesti lėšas į kitą banką, nes ateityje svarsto įsigyti obligacijų, antrą kartą – kad atlieka remontą ir reikės atsiskaityti už medžiagas, trečią kartą – kad pradėjo remonto darbus, ketvirtą kartą – kad dukra pardavė butą ir reikia greitai padėti, penktą kartą – kad reikia padėti dukrai, o šeštą kartą – kad dukra perka butą ir reikia jai padėti.

Pareiškėjo bankui teikti paaiškinimai sudaro prielaidas manyti, kad, teikdamas bankui faktinės situacijos ir (ar) jo tikrųjų tikslų neatspindinčią informaciją, pareiškėjas siekė, jog jo prašymai dėl limitų didinimo būtų patenkinti ir Ginčijami mokėjimai būtų įvykdyti, taip pat išvengti papildomo banko dėmesio, galimų įspėjimų, papildomos informacijos prašymų ar kitų su tuo susijusių veiksmų.

Nors vėliau, t. y. po Ginčijamų mokėjimų įvykdymo, atstovas teigė, kad pareiškėjas pirmiau nurodytus paaiškinimus teikė vadovaudamasis Platformos atstovų instrukcijomis, tai, Lietuvos banko nuomone, nepaaiškina ir nepateisina, kodėl pareiškėjas, manydamas, kad atliks ir (ar) atlieka teisėtas investicijas ir naudoja Platformos, apie kurią, kaip tuo metu manė, netgi viešai rašoma didžiausiame Lietuvos naujienų portale „Delfi“, nusprendė pasitikėti jam nežinomais asmenimis, o ne banku, kurio paslaugomis naudojasi daug metų. Juolab, kad nežinomi asmenys nurodė teikti bankui tikrovės neatitinkančią informaciją, kas, objektyviai vertinant, turėjo ne tik sukelti pareiškėjui abejonių dėl šių asmenų patikimumo, bet ir paskatinti kritiškiau reaguoti į limitų didinimo metu banko jam užduotus klausimus ir pateiktus įspėjimus, iš kurių buvo galima suprasti, kad bankas, nors tuo metu dėl nuo paties pareiškėjo priklausiusių aplinkybių nežinojo jo faktinės situacijos, bandė proaktyviai išsiaiškinti, ar pareiškėjas netapo investicinio ar kitokio sukčiavimo auka, ir padėti jam apsisaugoti nuo sukčių.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2025 m. birželio 20 d., t. y. daugiau kaip mėnuo iki pirmojo Ginčijamo mokėjimo, bankas el. paštu siuntė pareiškėjui naujienlaiškį apie investicinio sukčiavimo rizikas („*Greito uždarbio pažadai gali slėpti apgaulę*“).

Nors bankui, kaip mokėjimo paslaugas teikiančiam rinkos profesionalui, taikomi aukštesni profesionalumo, atidumo ir rūpestingumo standartai, Lietuvos banko nuomone, tokių standartų taikymas savaime nereiškia, kad bankas, gaudamas su klientu iš anksto sutartas sąlygas atitinkantį mokėjimo nurodymą, imperatyviai privalo kaskart, t. y. prieš kiekvienos mokėjimo operacijos įvykdymą, papildomai klausti kliento, kam ir koku tikslu jis atlieka konkrečią operaciją, išsiaiškinti, su kokiais asmenimis klientas bendravo ar bendrauja atliekant konkrečią mokėjimo operaciją, įspėti klientą apie visus galimus sukčiavimo būdus ir schemas bei kitas rizikas ir (arba) kitaip, nesant tam objektyvaus, pakankamo ir teisėto pagrindo, riboti kliento teisę atlikti norimą mokėjimo operaciją iki tol, kol bankas išsiaiškins pirmiau nurodytas aplinkybes ir įsitikins, kad klientas supranta egzistuojančias rizikas, žino asmenis, kuriems atlieka mokėjimo operacijas, suvokia galimas atliekamų mokėjimo operacijų bei savo realiuoju laiku atliekamų ar paskesnių veiksmų pasekmes. Lietuvos banko nuomone, vartotojai, įskaitant pareiškėją, besinaudodami mokėjimo paslaugomis, taip pat turi elgtis rūpestingai, atsargiai ir kritiškai vertinti iš trečiųjų asmenų gautus reikalavimus, pasiūlymus bei kitą informaciją, ypač tais atvejais, kai jų prašoma atlikti kokias nors mokėjimo operacijas.

Kreipdamasis į Lietuvos banką, atstovas, be kita ko, reiškė abejones, ar Ginčijamų mokėjimų atlikimo metu bankas tinkamai vykdė PPTFPĮ ir (ar) kituose teisės aktuose nustatytas pareigas, susijusias su dalykinių santykių ir kliento atliekamų mokėjimo operacijų stebėseną, ir teigė, kad bankas galimai nepagrįstai nesiėmė veiksmų sustabdyti ar nevykdyti Ginčijamų mokėjimų.

Kaip nurodyta pirmiau, nagrinėdamas vartojimo ginčą, Lietuvos bankas neatlieka patikrinimų, kad nustatytų, kaip laikomasi finansų rinką reglamentuojančiuose teisės aktuose

nustatytų reikalavimų, ir sprendimus priima, remdamasis ginčo šalių pateiktais įrodymais. Todėl toliau sprendime pirmiau nurodytos atstovo abejonės dėl galimo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų nesilaikymo vertinamos atsižvelgiant į byloje turimus duomenis.

Vadovaudamiesi PPTFPĮ ir kitais pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais, mokėjimo paslaugų teikėjai, įskaitant banką, privalo vykdyti nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant kliento atliekamų mokėjimo operacijų analizę, siekdami užtikrinti, kad jos atitiktų turimas žinias apie klientą, jo veiklą, rizikos pobūdį ir lėšų kilmę.

Dalykinių santykių ir mokėjimo operacijų stebėseną yra kompleksinis procesas, kiekvieni dalykiniai santykiai yra vertinami individualiai, atsižvelgiant į reikšmingų aplinkybių visumą, susijusias rizikas ir mokėjimo paslaugų teikėjo taikomas (ar galimas taikyti) pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės. Stebėsenos vykdymo būdus, intensyvumą, apimtį, scenarijus, kriterijus ir kitas su ja susijusias procedūras mokėjimo paslaugų teikėjai nustato patys, vadovaudamiesi taikytinu teisiniu reguliavimu ir atsižvelgdami tiek į bendrą jų veiklos pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizikos vertinimą, tiek į individualų konkretaus kliento rizikos vertinimą.

Svarbu pažymėti, kad pareiga vykdyti nuolatinę dalykinių santykių ir mokėjimo operacijų stebėseną savaime nereiškia, jog kiekviena mokėjimo operacija visais atvejais turi būti stabdoma ir (ar) papildomai vertinama. Mokėjimo operacija gali būti vykdoma, jei ji nekelia įtarimų dėl pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo. PPTFPĮ 9 straipsnio 18 dalyje² nustatytas draudimas vykdyti mokėjimo operaciją, 16 straipsnio 2 dalyje³ nustatyta pareiga stabdyti įtartina mokėjimo operaciją ir pranešti apie ją Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai bei 18 straipsnyje⁴ nustatyta teisė atsisakyti vykdyti mokėjimo operaciją taikomi tik tuomet, kai yra šiuose straipsniuose numatytos aplinkybės. Nesant teisėto pagrindo, mokėjimo paslaugų teikėjas neturi teisės nepagrįstai varžyti ar kitaip pažeisti kliento teisių ir teisėtą interesų arba nesilaikyti imperatyvių Mokėjimų įstatymo ar kitų teisės aktų reikalavimų.

Vadovaujantis PPTFPĮ 2 straipsnio 9 dalimi, įtartina pinigine operacija yra operacija, susijusi su turtu, kuris, kaip įtariama, yra tiesiogiai arba netiesiogiai gautas iš nusikalstamos veikos arba dalyvaujant tokioje veikoje ir (ar) yra, kaip įtariama, susijusi su teroristų finansavimu.

Atstovas teigė, kad nagrinėjamu atveju bankas turėjo laikyti Ginčijamus mokėjimus įtartinais, rizikingais ir (ar) galimai atitinkančiais sukčiavimo požymius, nes: 1) šie mokėjimai buvo atliekami didelėmis sumomis, per trumpą laiką ir į užsienyje registruotas kriptovaliutų platformas bei mokėjimo tarpininkus; 2) pareiškėjas iki tol niekada investavimo ar panašia veikla neužsiėmė ir panašaus pobūdžio pavedimų neatliko; 3) limitų didinimas neatitiko pareiškėjo įprastos veiklos banke; 4) pareiškėjas, nors ir atliko Ginčijamus mokėjimus pats, juos atliko vadovaudamasis Platformos atstovų instrukcijomis ir nurodymais, buvo jų kontroliuojamas; 5) pareiškėjas nėra profesionalus investuotojas ir neturi jokių investavimo žinių.

Atstovo vertinimu, vien klausimų dėl limitų didinimo priežasčių uždavimas ir (ar) įspėjimai apie sukčiavimo rizikas nelaikytini pakankamomis priemonėmis dalykinių santykių ir operacijų stebėsenai užtikrinti. Atstovas, be kita ko, teigė, kad bankas turėjo remtis ne vien apgaulės paveikto pareiškėjo žodžiu pateikta informacija, bet ir objektyviais duomenimis, vertinti jų visumą bei pastebėti, kad Ginčijami mokėjimai neatitiko limitų didinimo metu pareiškėjo

² PPTFPĮ 9 straipsnio 18 dalyje nustatyta, kad finansų įstaigoms ir kitiems įpareigotiesiems subjektams draudžiama vykdyti sandorius per banko sąskaitas, užmegzti ar tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai jie neturi galimybių įvykdyti šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų: jeigu klientas šio įstatymo nustatytais atvejais nepateikia duomenų, patvirtinančių jo tapatybę, jeigu pateikia ne visus duomenis arba jie yra neteisingi, jeigu klientas ar jo atstovas vengia pateikti informaciją, reikalingą jo tapatybei nustatyti, slepia naudos gavėjo tapatybę ar vengia pateikti informaciją, reikalingą naudos gavėjo tapatybei nustatyti, arba pateiktų duomenų tam neužtenka; jeigu finansų įstaiga ar kitas įpareigotasis subjektas negali užtikrinti šio straipsnio 12–16 dalyse nurodytų reikalavimų vykdymo. Tokiais atvejais finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, įvertinę keliamą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmę, sprendžia dėl pranešimo apie įtartina pinigine operaciją ar sandorį perdavimo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai tikslingumo.

³ Vadovaujantis PPTFPĮ 16 straipsnio 2 dalimi, Finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, nustatę, kad jų klientas atlieka įtartina pinigine operaciją ar sandorį, nepaisydami pinigines operacijos ar sandorio sumos, privalo tą operaciją ar sandorį sustabdyti (išskyrus atvejus, kai dėl pinigines operacijos ar sandorio pobūdžio, jų atlikimo būdo ar kitų aplinkybių to padaryti objektyviai neįmanoma) ir ne vėliau kaip per 3 darbo valandas nuo pinigines operacijos ar sandorio sustabdymo apie šią operaciją ar sandorį pranešti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai. Tokios operacijos ir sandoriai objektyviai nustatomi finansų įstaigoms ir kitiems įpareigotiesiems subjektams atkreipiant dėmesį į tokią klientų veiklą, kuri, jų nuomone, dėl savo pobūdžio gali būti susijusi su pinigų plovimu ir (ar) teroristų finansavimu, vykdanč kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymą ir nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, kaip tai nustatyta šio įstatymo 9 straipsnyje, ir atsižvelgiant į Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos patvirtintus įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijus.

⁴ PPTFPĮ 18 straipsnyje nustatyta, kad, jeigu klientas vengia arba atsisako finansų įstaigai ar kitam įpareigotajam subjektui jo prašymu ir terminais pateikti papildomą informaciją, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, vadovaudamiesi vidaus politikos ir vidaus kontrolės procedūromis, gali atsisakyti vykdyti pinigines operacijas ar sandorį, nutraukti sandorius ar dalykinius santykius su klientu.

pateiktos informacijos, taip pat stabdyti Ginčijamus mokėjimus ir prašyti pareiškėjo pateikti šiuos mokėjimus ir (ar) jų paskirtį pagrindžiančių dokumentų.

Bankas teigė neturėjęs pagrindo laikyti Ginčijamų mokėjimų įtartinais, rizikingais ar susijusiais su sukčiavimu. Bankas nurodė, kad Ginčijamų mokėjimų atlikimo metu, priešingai nei teigė atstovas, rėmėsi ne tik limitų didinimo metu pareiškėjo teiktais paaiškinimais ir mokėjimo nurodymuose pateiktais duomenimis, bet ir kita banko turima informacija, įskaitant tą, kurią pareiškėjas šalių sutartinių santykių metu buvo pateikęs anksčiau: 1) pareiškėjas inicijavo Ginčijamus mokėjimus per banko interneto banke turimą asmeninę paskyrą, prisijungdamas iš IP adreso, sietino su pareiškėjo bankui deklaruota jo gyvenamąja vieta, tad įtarimų, kad prie šios paskyros prisijungė ir per ją Ginčijamus mokėjimus inicijavo ne pats pareiškėjas, bankui nekilo; 2) pareiškėjas dirba kitoje, negu Lietuvoje, valstybėje (Norvegijoje), todėl Sąskaitoje atliekamos mokėjimo operacijos ne į/iš Lietuvos, banko vertinimu, savaime nelaikytinos neiprastomis ir (ar) pareiškėjui nebūdingomis; 3) pareiškėjo Sąskaitoje tuo metu buvusių lėšų, kurios buvo panaudotos Ginčijamiems mokėjimams įvykdyti, kilmė ir šaltiniai bankui buvo žinomi ir įtarimų nekėlė; 4) Ginčijamų mokėjimų sumos, atsižvelgiant į pareiškėjo gaunamą darbo užmokestį, atitiko pareiškėjo finansines galimybes atlikti mokėjimo operacijas tokiomis sumomis; 5) Ginčijami mokėjimai buvo vykdomi į, kaip nurodė pareiškėjas, jo paties sąskaitas, atidarytas Lietuvoje ir kitoje Europos Sąjungos valstybėje licencijuotose finansų įstaigose; ir kt.

Vadovaujantis PPTFPĮ 17 straipsniu, mokėjimo paslaugų teikėjai privalo atkreipti dėmesį į tokią veiklą, kuri, jų nuomone, dėl savo pobūdžio gali būti susijusi su pinigų plovimu ir (ar) teroristų finansavimu, ir ypač į: 1) sudėtingus sandorius; 2) neiprastai didelius sandorius; 3) sandorius, kurie vykdomi neiprastu būdu; 4) visas neiprastas sandorių struktūras, kurios neturi akivaizdaus ekonominio ar matomo teisėto tikslo; 5) dalykinius santykius ar pinigines operacijas su klientais iš trečiųjų valstybių, kuriose pagal tarptautinių tarpvyriausybinių organizacijų oficialiai paskelbtą informaciją pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonės yra nepakankamos ar neatitinka tarptautinių standartų.

Pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausias Teismas yra konstatavęs, kad bet kuri finansų įstaigos kliento didesnės vertės operacija ar kliento su nauju verslo partneriu, kontrahentu atlikta operacija ar sandoris neturėtų būti vertinami kaip įtartini pagal kurį nors vieną požymį, nes tai trikdytų įprastus verslo santykius be būtino proporcingo poreikio, verstų asmenis dėl kiekvienos naujos operacijos teikti finansų įstaigai papildomus paaiškinimus, pagrindžiančius dokumentus. Vertinant operaciją dėl jos įtartinumo PPTFPĮ kontekste, turi būti atsižvelgiama į pirmiau nurodytų kriterijų visumą, o ne į kurį nors vieną kriterijų.⁵

Svarbu pažymėti ir tai, kad vien aplinkybė, jog po Ginčijamų mokėjimų įvykdymo ir (ar) kitų pareiškėjo sandorių, kuriuose bankas nedalyvavo ir apie kuriuos nieko nežinojo, paaiškėjo, kad pareiškėjas nukentėjo nuo sukčių, savaime nereiškia, kad Ginčijamų mokėjimų inicijavimo ar vykdymo metu bankas nepagrįstai nelaikė šių mokėjimų įtartinais. Vertinant, ar egzistavo objektyvus pagrindas laikyti Ginčijamus mokėjimus įtartinais, būtina remtis aplinkybėmis ir duomenimis, kurie bankui buvo (galėjo būti) žinomi šių mokėjimų inicijavimo ir vykdymo metu, o ne vėliau paaiškėjusiomis aplinkybėmis ar jų pasekmėmis, susijusiomis su pareiškėjo nukentėjimu nuo sukčių, kurios bankui tapo žinomos tik po Ginčijamų mokėjimų įvykdymo.

Kompleksiškai vertinant byloje turimų duomenų visumą, objektyvaus pagrindo teigti, kad Ginčijami mokėjimai tenkino PPTFPĮ 17 straipsnyje nurodytus kriterijus, nenustatyta.

Pirma, Ginčijami mokėjimai, kaip tokie, pagal savo pobūdį ar struktūrą nebuvo sudėtingi ar atlikti neiprastu būdu.

Antra, pareiškėjas atliko Ginčijamus mokėjimus iš jo Sąskaitoje buvusių ir jam pačiam priklausančių lėšų, kurių kilmė ir šaltiniai buvo bankui žinomi.

Trečia, nors dauguma Ginčijamų mokėjimų atlikti didesnėmis, negu šalių sutartinių santykių metu pareiškėjas įprastai atlikdavo, sumomis, jie atlikti ne vienu kartu ir (ar) ne per vieną dieną, o periodiškai, t. y. 2025 m. liepos 31 d. bei 2025 m. rugpjūčio 11 d., 14 d., 18 d., 20 d., 21 d., 26 d., 27 d. ir 28 d. Šie mokėjimai neviršijo jų atlikimo metu pareiškėjui taikytų limitų ir atitiko pareiškėjo finansines galimybes vykdyti tokius mokėjimus.

Ketvirta, limitų didinimo metu pareiškėjo teikti paaiškinimai (pvz., apie atliekamus remonto darbus, norimą suteikti finansinę pagalbą dukrai, kuri pardavė butą ir perka kitą) yra būdingi situacijoms, kai mokėjimų paslaugų vartotojams, įskaitant pareiškėją, gali kilti poreikis trumpuoju laikotarpiu atlikti didesnės vertės mokėjimų, savaime nesudarančių objektyvaus pagrindo laikyti tokių mokėjimų neturinčiais akivaizdaus ekonominio ar teisėto tikslo.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2024 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-104-611/2024.

Penkta, Ginčijami mokėjimai buvo atlikti į finansų įstaigas, registruotas Lietuvoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse, kuriose galioja vieningi Europos Sąjungos mastu nustatyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimai.

Šešta, nors atstovas teigė, kad bankas turėjo reaguoti į tai, kad Ginčijami mokėjimai atliekami į kriptovaliutų platformą www.crypto.com ir atitinkamai laikytis šiuos mokėjimus įtartinais ar rizikingais, objektyvių įrodymų, iš kurių būtų galima spręsti, kad Ginčijamų mokėjimų vykdymo metu bankui turėjo (galėjo) būti žinoma, ar ir kurie Ginčijami mokėjimai yra kažkaip susiję su šia platforma, nepateikė.

Dauguma, t. y. penkiolika iš septyniolikos Ginčijamų mokėjimų, buvo atlikti į mokėjimo sąskaitą finansų įstaigoje *OpenPayd Financial Services Malta Ltd*. Bankui pateiktuose mokėjimo nurodymuose vykdyti šiuos mokėjimus pareiškėjas buvo nurodęs, kad juos atlieka į šioje finansų įstaigoje turimą savo sąskaitą. Remiantis viešai prieinamais duomenimis, *OpenPayd Financial Services Malta Ltd* yra Maltoje licencijuota elektroninių pinigų įstaiga, teikianti mokėjimo paslaugas (mokėjimo sąskaitų atidarymo, mokėjimo operacijų vykdymo ir pan. paslaugas). Duomenų, kad ši įstaiga teiktų su kriptovaliutomis susijusias paslaugas, nerasta.

Paskutinis (septynioliktasis) Ginčijamas mokėjimas (4 000 Eur) buvo atliktas į pareiškėjo vardu atidarytą mokėjimų sąskaitą Lietuvoje licencijuotame banke *Revolut Bank UAB*⁶, kuris neteikia su kriptovaliutomis susijusių paslaugų.

Pirmasis Ginčijamas mokėjimas (250 Eur) buvo atliktas į mokėjimo sąskaitą Ispanijoje licencijuotoje mokėjimo įstaigoje *Easy Payment and Finance EP, SA*. Duomenų, kad ji teiktų su kriptovaliutomis susijusias paslaugas, nerasta.

Atstovo nurodytą interneto svetainę www.crypto.com, remiantis joje pateikta informacija, administruoja Maltoje registruota bendrovė *Foris DAX MT Limited*, teikianti su kriptovaliutomis susijusias paslaugas.

Šešta, Ginčijami mokėjimai buvo atlikti į finansų įstaigas, registruotas Lietuvoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse, kuriose galioja vieningi Europos Sąjungos mastu nustatyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimai.

Septinta, teiginio, kad bankas turėjo pastebėti ir atitinkamai reaguoti į tai, jog pareiškėjo atliekami Ginčijami mokėjimai neatitiko pareiškėjo prieš tai bankui nurodytų limitų didinimo priežasčių, pareiškėjas ir (ar) atstovas taip pat objektyviai nepagrindė. Vien aplinkybė, kad po limitų padidinimo pareiškėjas atliko atitinkamus Ginčijamus mokėjimus į mokėjimo sąskaitą kitoje finansų įstaigoje, kurią pats nurodė kaip jam priklausančią, o ne tiesiogiai iš Sąskaitos atliko pavienius mokėjimus prieš tai bankui įvardytais tikslais (pvz., remonto išlaidoms apmokėti, lėšų pervedimui dukrai ir pan.), savaime nesudaro pakankamo pagrindo teigti, kad Ginčijamus mokėjimus pareiškėjas atliko ir (ar) šių mokėjimų lėšas panaudojo kitais, negu prieš tai nurodė bankui, tikslais. Lėšų pervedimas tarp savo mokėjimo sąskaitų skirtinguose mokėjimo paslaugų teikėjuose nėra neįprasta praktika ir gali būti atliekamas dėl objektyviai pateisinamų priežasčių (pvz., dėl palankesnės kito mokėjimo paslaugų teikėjo taikomos kainodaros, patogesnio ir (ar) greitesnio atsiskaitymo su kitose valstybėse veikiančiais prekių ar paslaugų teikėjais, siekio atlikti prekių ar paslaugų teikėjui vieną bendrą mokėjimo operaciją iš lėšų, laikomų skirtingose mokėjimo sąskaitose, ar pan.).

Aštunta, objektyvių duomenų, kodėl bankas, kaip teigė atstovas, neturėjo (negalėjo) pasitikėti ir (ar) vadovautis pareiškėjo limitų didinimo metu ir Ginčijamų mokėjimų atlikimo metu bankui nurodyta informacija, nepateikė. Duomenų, kad kurie leistų teigti, kad iki Ginčijamų mokėjimų buvo įvykių ar kitų aplinkybių, leidusių bankui pagrįstai abejoti pareiškėjo sutartinių santykių metu jam teikiamos informacijos patikimumu ar suponuoti poreikį pareiškėjo teikiama informaciją vertinti kaip galimai klaidinančią, byloje neturima.

Įvertinus pirmiau nurodytas aplinkybes ir ginčo šalių Lietuvos bankui pateiktus duomenis, darytina išvada, kad objektyvaus ir teisėto pagrindo atsisakyti vykdyti Ginčijamus mokėjimus bankas neturėjo, todėl, vadovaudamasis Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalimi, turėjo pareigą juos vykdyti.

Duomenų, kad bankas neįvykdė Ginčijamų mokėjimų ar juos įvykdė netinkamai, nenustatyta. Kreipimesi į Lietuvos banką atstovas tokio pobūdžio pretenzijų bankui taip pat nereiškė.

Į banką dėl Ginčijamų mokėjimų atšaukimo ir (ar) grąžinimo (atlyginimo) pareiškėjas pirmą kartą kreipėsi į banką tik po paskutiniojo iš Ginčijamų mokėjimų įvykdymo, t. y. ne tik

⁶ Atstovas pateikė mokėjimo sąskaitos šioje finansų įstaigoje išrašo kopiją, iš kurios matyti, kad pirmiau nurodyto Ginčijamo mokėjimo suma buvo įskaityta į pareiškėjo mokėjimo sąskaitą ir tą pačią dieną pervesta kitam asmeniui.

praleidęs Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą⁷, per kurį pareiškėjas, kaip mokėtojas, turėjo teisę atšaukti mokėjimo nurodymus vykdyti šiuos mokėjimus, bet ir po to kai, šių mokėjimų sumos buvo įskaitytos į mokėjimo nurodymuose nurodytas mokėjimo sąskaitas kitose finansų įstaigose. Taigi, pareiškėjo kreipimosi į jį metu pareigos ir (arba) galimybės savarankiškai atšaukti Ginčijamus mokėjimus bankas nebeturėjo.

Nepaisant pirmiau nurodyto, bankas pateikė įrodymus, kad dėjo pastangas padėti pareiškėjui atgauti Ginčijamų mokėjimų sumas ir tuo tikslu kreipėsi į finansų įstaigas, kurioms buvo pervestos Ginčijamų mokėjimų sumos, tačiau Ginčijamų mokėjimų sumos nebuvo grąžintos.

Nenustačius objektyvių aplinkybių, dėl kurių bankas turėtų grąžinti ar atlyginti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimą bankui pagrįstu ir jį tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimas yra atmestinas.

Šiame sprendime dėl esminių šalių išdėstytų argumentų ir nurodytų aplinkybių pasisakyta. Kiti šalių argumentai ir (arba) nurodytos aplinkybės neturi esminės reikšmės Lietuvos banko sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakyti į kiekvieną šalių argumentą ir (ar) teiginį⁸.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

⁷ Vadovaujantis Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalimi, mokėjimo paslaugų vartotojas negali atšaukti mokėjimo nurodymo po to, kai jį gauna mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas.

⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.